

GONIEC KRAKOWSKI

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 36 gr. W tekście 1 mm w 4 szpalcie (szer. szp. 69 mm) 3.— Zł. Drobne za słowo 24 gr. Pierwsze słowo tłusty druk (najwyżej 3 słowa) 40 gr.

Rok II.

Nr. 87.

Kraków, środa 17 kwietnia 1940 r.

Nadesłane, a nie zamówione przez Redakcję reko pisy będą zwracane autorom jedynie wówczas, gdy dołączone zostaną znaczki pocztowe na opłacenie przesyłki zwrotnej. Prenumerata miesięczna 4.50 zł z odnośnikiem do domu 5 zł.

Planowane obsadzanie dalszych terytoriów norweskich.

Rozbudowa fortyfikacji nadbrzeżnych postępuje naprzód.

Berlin, 14 kwietnia. Naczelna Komenda Armji Niemieckiej donosi:

Ogólna sytuacja w Norwegji u mocniła się w ciągu 12 kwietnia po planowym przybyciu dalszych posiłków.

Oddziały wojska, operujące w rejonie Narwik, były w dalszym ciągu zajęte rozszerzaniem okupacji terenu i zabezpieczaniem ważnych ze względów militarnych punktów w okolicy. Nigdzie nie stwierdzono prób Anglików zmierzających do wylądowania. **Nalot, który miał miejsce po południu 12 kwietnia na port Narwik, okazał się bezskutecznym.** Przy tej sposobności zestrzelono 1 samolot brytyjski.

W rejonie Drontheim sytuacja pozostaje bez zmiany spokojną. Rozbudowa fortyfikacji nadbrzeżnych postępuje szybko naprzód.

W ciągu popołudnia 12 kwietnia Anglicy usiłowali dokonać, przy użyciu wiekszych sił, nalotu na Bergen. **Obrona niemieckiej broni powietrznej została jednak w porę zastosowana, tak, że według dotychczasowych doniesień 8 nieprzyjacielskich samolotów zostało zestrzelonych, przyczem 1 z nich przez niemiecką artylerię przeciwlotniczą. Dwa niemieckie samoloty zaginęły.** Dokonany w późnych godzinach popołudniowych, wiałośnie powtarzany nalot na Stawanger pozostał również bezskutecznym. Zestrzelono 1 nieprzyjacielski samolot.

W rejonie Oslo dzień upłynął bez ważniejszych działań bojowych. Przewidziane poruszenia wojsk zostały planowo przeprowadzone.

Na morzu nie doszło w dniu 12 kwietnia do godniejszych uwagi działań wojennych.

Na zachodzie dzień upłynął bez ważniejszych wydarzeń. Flota powietrzna przeprowadziła liczne loty wywiadowcze nad północną i wschodnią Francją, docierając aż do Paryża. (p)

Dalsze oddziały wojsk niem. przybyły do Oslo.

Berlin, 14 kwietnia. Do Oslo przybyły w ciągu piątku dalsze wielkie oddziały armji niemieckiej. Po wylądowaniu zostały one odtransportowane do przewidzianych punktów powietrznych u wybrzeży norweskich w dała się w okolicy Oslo. (p)

Zestrzelenie dwóch dalszych samolotów brytyjskich.

Berlin, 14 kwietnia. Jak dodatkowo donoszą, z urzędowego źródła, podczas walk powietrznych u wybrzeży norweskich w dniu 12 kwietnia zmuszono do opadnięcia na pełne morze dwa brytyjskie samoloty bojowe. **Tak więc ogólna liczba strat lotnictwa angielskiego poniesionych w tej walce, osiągnęła cyfrę 10 samolotów, podczas gdy lotnictwo niemieckie straciło tylko dwa samoloty myśliwskie.** (p)

Haegeland obsadzone przez wojska niemieckie.

Berlin, 14 kwietnia. **Posuwające się naprzód z rejonu Christjansand wojska niemieckie osiągnęły miejscowość Haegeland.**

Oddziały wojsk norweskich, napotkane podczas inarszu, nie stawiały żadnego oporu.

Skuteczna obrona niemiecka przeciw nalotom w Norwegji.

Berlin, 14 kwietnia. Zastosowane natychmiast po wkroczeniu wojsk niemieckich do norweskich fortyfikacji nadbrzeżnych, środki obrony okazały się skuteczne już podczas próby nalotu na Bergen, dokonanej przez Anglików w dniu 12 kwietnia.

Zestrzelone przy tej okazji przez niemieckie samoloty myśliwskie typu „Messerschmitt”, samoloty nieprzyjacielskie są maszynami typu Hampden Hereford i Lockheed Hodson. (p)

Potwierdza się zatopienie angielskiego krążownika „York”

(=) Berlin, 15 kwietnia. Naczelna komenda armji niemieckiej komunikuje: **Doniesienia z Amsterdamu potwierdzają, że skutecznie zaatakowany we czwartek przez niemieckie samoloty bojowe krążownik brytyjski w międzyczasie zatonął.** Chodzi w tym wypadku o ciężki krążownik „York”. Kontrtorpedowiec „Escimo” oraz dalsze kontrtorpedowce zostały również poważnie uszkodzone, względnie zniszczone.

Ogólny bilans strat zarówno nieprzyjaciela jak i własnych nie dał się dotychczas w całej pełni ustalić.

Ciężkie jednostki marynarki wojennej zabezpieczały w czasie wielodniowych operacji akcję lądowania wojsk niemieckich w portach norweskich. **Odparty one w dniu 9 kwietnia atak ciężkich brytyjskich jednostek bojowych, przyczem uszkodzony został brytyjski krążownik bojowy „Renown”. Niemieckie ciężkie jednostki morskie nie doznały uszkodzeń.**

W Drontheim, Bergen, Stavanger i Christiansund przebieg dnia był spokojny. Również i tutaj niemieckie urządzenia obrony zostały rozbudowane i wzmocnione.

W rejonie Oslo wojska niemieckie czynią nieustanne postępy w kierunku północnym, wschodnim i zachodnim. **M. in. obsadzono Sarpsborg i Aekim. W Haldstadmoen stu oficerów i 1.500 żołnierzy armji norweskiej złożyło broń.**

W Danji w szeregu punktów nadbrzeżnych przygotowano obronę przez umieszczenie ciężkich baterji artylerji.

Niemiecka łódź podwodna storpedowała na północ od wysp Sztetlandzkich jeden krążownik klasy „Glasgow”. Eskadry niemieckich podwodnych łodzi pościgowych zniszczyły w Skagerraku trzy nieprzyjacielskie łodzie podwodne.

W ciągu dnia 13 kwietnia br. brytyjskie ataki lotnicze kierowały się przeciwko Narwik, Stavanger i Bergen. **Obrzucono przytem bombami miasto Bergen. Ataki**

Podniosła wojskowa uroczystość żałobna ku czci ofiary zabójstwa dowódcy kompanji SS w Krakowie.

Publiczność krakowska wzięła udział w pogrzebie.

(=) Kraków, 15 kwietnia. W ub. sobotę odbyła się w Krakowie podniosła uroczystość wojskowa z racji pogrzebu dowódcy kompanji krakowskiego pułku SS. „Totenkopf” — Stauffera, który przed kilku dniami padł z ręki bandytów.

wódcy SS. i wyżsi oficerowie armji i policji niemieckiej stacjonowanej w Krakowie.

W kondukcji żałobnym wzięła udział również publiczność polska w okazałej liczbie, która tem samem dała świadectwo temu, że odnosi się z pełnem uznaniem i szacunkiem

Fragmęnt konduktu żałobnego.

W kondukcji pogrzebowym, który wyruszył z koszar i przeciągnął głównymi ulicami miasta, wzięli udział wybitni przedstawiciele władz rządowych z generalnym gubernatorem ministrem dr. Frankiem na czele, do-

dla służby organów bezpieczeństwa, pełnionej z całym poświęceniem w interesie bezpieczeństwa, spokoju i porządku dla dobra ogółu mieszkańców.

na objekty wojskowe były bez rezultatu. Eskadry niemieckich samolotów bojowych zaatakowały w wielu miejscach brytyjskie jednostki morskie.

Na froncie zachodnim, między Mozela a Lasem Palatyńskim miejscowa, ożywna działalność artylerji i oddziałów szturmowych. **O świcie dwa niemieckie oddziały szturmowe wdarły się do pozycji nieprzyjacielskich koło Zerlingen, kilka km z tej strony granicy, na południowy zachód od Merzig, wycięły załogę, zniszczyły cztery schrony i przyprowadziły jeńców.**

Na południowy-zachód od Saarlautern, na torytorjum francuskim, niemiecki oddział szturmowy zadał nieprzyjacielowi duże straty i wziął jeńców. **Nieprzyjacielski wypad oddziałów szturmowych, dokonany po silnem przygotowaniu artylerji, na południe od Zweibrücken, został odparty wśród poważnych strat dla nieprzyjaciela.**

Na froncie górnego Renu, w okolicy Istein oddział wywiadowczy przekroczył Ren i wdarł się do nieprzyjacielskiej linii placówek na jednej z wysp reńskich.

Celne bomby zatopiły dwie brytyjskie łodzie podwodne.

(=) Berlin, 15 kwietnia. Naczelna komenda armji niemieckiej komunikuje dodatkowo w dniu 13 kwietnia:

W czasie akcji patrolowej nad morzem Północnem niemieckie samoloty bojowe zaskoczyły w sobotę w momencie wyurzania się dwie brytyjskie łodzie podwodne.

Obie łodzie zostały obrzucone licznymi bombami i celnymi trafieniami zatopione.

Zajęcie Fredrikstad i Kongberg.

(=) Berlin, 15 kwietnia. Zabezpieczanie rejonu Oslo czyni w dalszym ciągu szybkie postępy. Na południe od Oslo przy wjeździe do fjordu Christiania zajęto **Fredrikstad.**

Na południowy zachód od Oslo wojska niemieckie dotarły do **Kongberg.**

Zajęcie linii kolejowej między Narwik a szwedzką granicą.

(=) Berlin, 15 kwietnia. Wojska niemieckie, działające w rejonie Narwik, które czynne są obecnie przy zabezpieczaniu i rozszerzaniu zajętych przez siebie terenów, objęły już większą część linii kolejowej łączącej Narwik z granicą Szwecji.

Umocnienie niemieckiej obrony w rejonie Drontheim.

(=) Berlin, 15 kwietnia. Wojska niemieckie w rejonie Drontheim czynią przygotowania do dalszej obrony niepokojone przez nieprzyjaciela. Przystosowanie do obrony fortyfikacji nadbrzeżnych zostało już w zupełności dokonane.

Ogólne uspokojenie w Danji.

Rozpoczęto demobilizację armji duńskiej.

(=) Berlin, 15 kwietnia. W całej Danji życie zaczyna z każdym dniem przybierać normalny wygląd. **Ogólne uspokojenie daje się poznać przedewszystkiem w zarządzeniu, wydanem przez rząd duński, dotyczącem demobilizacji armji duńskiej. Demobilizacja już się rozpoczęła.**

Wybrzeża Jutlandji chronione przez ciężką artylerię.

(=) Berlin, 15 kwietnia. Celem ochrony neutralności Danji przeciwko ewentualnym nieprzyjacielskim próbom lądowania wojsk obsadzono i zabezpieczono najważniejsze punkty na północnem wybrzeżu Jutlandji. W wielu miejscach ustawiono na pozycjach ciężką artylerię.

Samolot niemiecki uznany za stracony powrócił.

(=) Naczelna komenda armji niemieckiej zakomunikowała w sobotę, że liczba strat niemieckich poniesionych w czasie walk powietrznych w ciągu piątku koła wybrzeży Norwegji wyniosła ogółem 3 samolotów.

W międzyczasie jednak jeden samolot typu Messerschmitt, uznany za stracony, powrócił do ewego portu macierzystego.

Norwegia — kraj fiordów

Krajobraz. — Dzieje stolicy. — Tronhiem. — Bergen.

Fragment portu w Bergon.

Krajobraz Norwegii musi każdego zachwycić. Panuje tam niezmierna rozmaitość: widzimy niebieskie szczyty pokryte wiecznym śniegiem, widzimy niedostępne skały, przepiękne jeziora i zatoki, wsiskające się głęboko w głąb lądu, podziwiamy cudowne wodospady. Powierzchnia Norwegii wynosi 323.793 km. kw. prócz Szpicbergen o powierzchni 89.500 km. kw. i wyspy J. Mayena 413 km. kw.

Norwegia liczy niewiele ponad 3 miliony mieszkańców. Niezmiernie charakterystycznymi i ciekawymi są skaliste wybrzeża silnie rozczłonkowane, przez głęboko w ląd wiskające się fjordy. Jeżeli rozłożymy przed sobą mapę Norwegii, ujrzymy, że całe jej zachodnie i południowe wybrzeże przedstawia linię nieregularną, do żadnego kraju w Europie niepodobną. Linja ta przybiera najdziwniejsze kształty, wsiska się w ląd głęboko, i dzieli go na części poszarpane. Drogami, które wskazują nam na mapach te linie, morze przedostało się do tego kraju, tworząc zatoki, noszące nazwę fjordów. Skutkiem tego wybrzeże Norwegii wydłuża się niezmiernie i jest siedem razy dłuższe, niż byłoby, gdyby przyroda nie splatała tu takiego nadzwyczajnego i niespotykanego gdzieindziej figla. Ciekawym jest, że fjordy te są bez porównania głębsze od morza.

W Norwegii spotykamy liczne rzeki i głębokie jeziora, których powierzchnia obejmuje 7.694 km. kw. Jezioro Mjösen zwane „wewnętrznym morzem Norwegii”, jest olbrzymim zbiornikiem wody, o długości 100 km, a szerokości dochodzącej miejscami do 15 km.

Lasy iglaste zajmują 22,3% obszaru, role i ogrody 0,8%, łąki i pastwiska 6,8%, a nieużytki 70 proc.

W Norwegii uprawia się owies, żyto i jęczmień.

Ludność trudni się chowem bydła i rybołówstwem, które właściwie jest podstawą bytu. Na szeroka skalę rozwinięty jest przemysł drzewny i papiernictwo.

Pozatem znajdują się tam nieznaczne pokłady rudy żelaznej, srebra, kobaltu i miedzi. Flota handlowa Norwegii zajmuje czwarte miejsce na świecie.

Od roku 1397 Norwegia była połączona z Szwecją i Danią t. zw. Unią kalmarską, a w roku 1905 ogłosiła się niepodległym państwem. Stolicą państwa jest Krystiania, której od 1934 roku przywrócono pierwotną nazwę Oslo.

W przeciwieństwie do stolic europejskich Oslo jest prawie dzieckiem. Metryka odnosi wprawdzie chwilę jego narodzin do roku 1624, ale pożary, jakie trzykrotnie niszczyły to miasto, nie pozwoliły rozwinąć mu się, tak, że jeszcze w roku 1815 liczyło ono zaledwie 11.000 mieszkańców. Od tego czasu dopiero zaczyna się jego wzrost. W roku 1855 statystyka wykazuje w jego murach już 32.000, w 1885 r. 181.000, a w r. 1895 już 183.000 mieszkańców.

Jako miasto młode i rosnące tak szybko, ma Oslo wiele cech miasta amerykańskiego. Ulice przeważnie proste i długie, domy wysokie, wszystkie niemal podobne do siebie, jak kolumny żołnierzy.

Choć Oslo jest nowym miastem, nie neguje to wcale faktu, że dawniej była tam osada. Owszem, około roku 1050 Harald Srogi upodobał sobie te nadmorskie strony i zbudował tu naprzód zamek, potem gród. Grodowi nadał nazwę Oslo, które później Krystian IV duński wskrzesił i nadał mu swe imię.

Oslo położone nad morzem, a raczej nad głęboko w ląd wciśniętym fjordem, słynie z wielkiego handlu przymorskiego. Wywozi się stąd zagranicę śledzie, drzewo, zapalki, piwo, lód itd. Charakterystyczną cechą pozostanie to, że

na ulicach miasta panuje przeważnie cisza.

Choć statki krążą w różnych kierunkach, choć robotnicy i majstrowie kręcą się po

mieście, nie znać tu jednak tej gorączki, jaka cechuje inne porty.

W stolicy Norwegii muszą zwrócić uwagę każdego pomniki dwu najslawniejszych pisarzy: Björnsona i Ibsena. Stoją na skromnych kamiennych postawach, w długich surdutach, zwróceniu twarzy w stronę miasta, dumni zapewne z tego, że już im za życia wdzięczni rodacy przynieśli w darze to, co się zazwyczaj dopiero po śmierci wielkim ludziom daje.

Stara piosenka norweska powiada, że „w Tronhiem dobrze jest spędzić chociażby jedną chwilkę”.

Jest to dawna stolica kraju, miejsce koronacyjne królów, gdzie znajduje się najwspanialsza w całej Skandynawii katedra. Miasto to jest jedyne w swoim rodzaju, gdyż całe niemal jest zbudowane z drzewa.

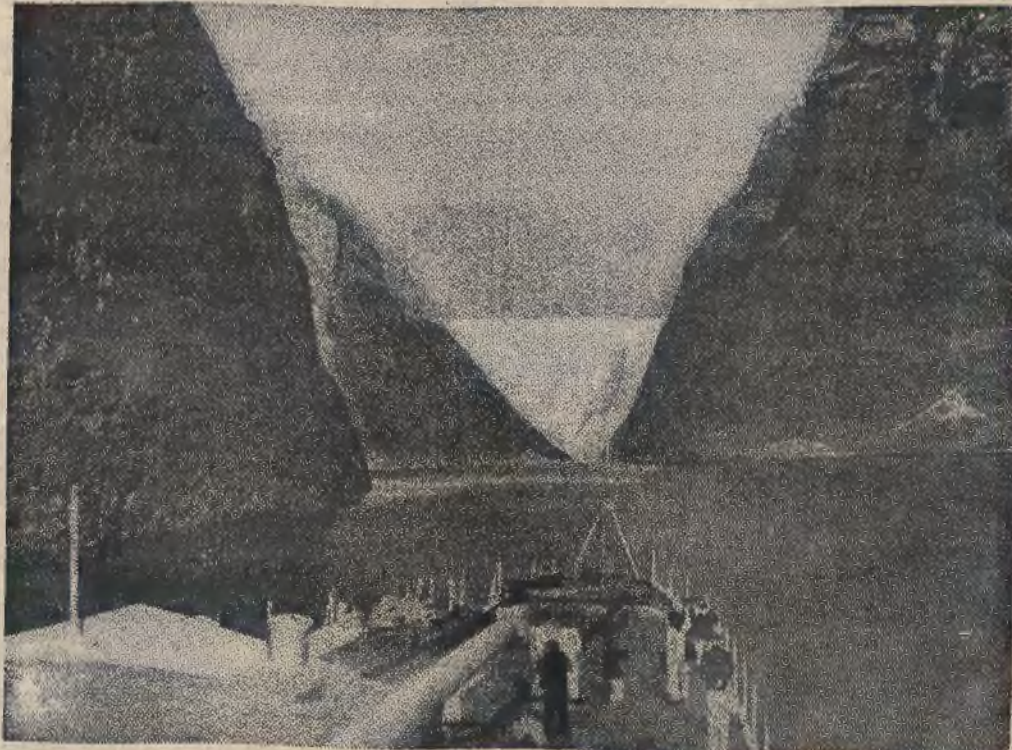
Tem, czem jest Upsala dla Szwecji, tem dla Norwegii jest Tronhiem. Tu byli obierani i koronowani pierwsi jej królo-

Widok na fiord Hardanger.

Charakterystyczny krajobraz norweskich fiordów.

U wjazdu do portu Segne w Norwegii.

Wieśniak norweski z córką w świątecznych strojach.

wie, stąd planowano napady rozbójnicze, przejmując postrachem cały zachód, tu był grób świętego Olafa. Jedną rzecz musi każdego uderzyć w tem ciekawem mieście. Jak na okręcie przymocowane są do pokładu sznury dla ratowania pasażerów, gdy ma zatonać, tak i tu przy ścianie każdego domu znajduje się lina, która daje pewność, że chociażby schody przemieniły się w popiół, nie zostanie się żywcem spalonym.

Tronhiem jest największym miastem dalekiej północy.

Miasto to otacza z trzech stron rzeka Nad. Rodzicem tej rzeki jest jezioro Selbo, niezbyt duże i niezbyt od miasta odległe. Nid łączy jezioro z oceanem, a ponieważ leży na wysokości 160 m ponad jego poziomem, przeto nie łączy się w łatwy i gładki sposób. Rzeka tworzy tu dwa wodospady, jeden wysoki na 52 m, a drugi na 23 m. Oba te wodospady noszą miano „Lerfos”. Przy wodospadach deznaje się dziwne uczucie. Człowiekowi wydaje się, jakby miljar- dy młotów uderzały jednocześnie o miljar- dy kowadli i uderzając rozbijały je. Zdaje się, że wszystko pryska dokoła, że coś gra pięknie melodyjnie nie tylko w głowie, ale i pod nogami, że to nie wodospad je- czy, ale język ziemia cała i że ta ziemia rozpadnie się pod stopami.

Lerfos dawniej był wiejszym. W roku 1900 miasto Tronhiem postanowiło wprowadzić u siebie prąd elektryczny i wyko- rzystać olbrzymią siłę wody. Zwróciło się do niemieckiej firmy „Siemens i Halske” w Charlottenburgu, a propozycją wybudowa- nia elektrowni.

Dzięki wybudowanej elektrowni miasto otrzymało prąd elektryczny dla oświetlenia, poruszania motorów i tramwajów elektrycznych.

Bergen jest najstarszym miastem Norwegii.

Nie było jeszcze na świecie Krystianji, Tronhiem znany był pod inną nazwą, a Bergen już słynął jako jeden z najpotęż- nniejszych gredów Hanzy, otwierał gościn- nie ruchliwe swoje przystanie okrętom wszystkich narodów. Miasto to w połowie ryb nie ustępuje żadnemu norweskemu grodowi. Tu się ich sprzedaje najwięcej i jeśli nie każdy, kto tu żyje, zawdzięcza im swoją egzystencję, każdy natomiast o han- dlu ich ociera się w większym lub mniej- szym stopniu. Norwegowie zowią Bergen miastem na Siedmiu Pagórkach, niby Rzym.

Jedna z dzielnic Bergenu, w której mieszczą się olbrzymie magazyny, ma cha- rakterystyczne wspomnienie. Zamieszku- jącym ją niegdyś kupcom prawo nie do- zwalało się żenić. Sprawa ta nie jest do- tychczas dostatecznie wyswietlona, w każ- dym razie przez długi okres czasu kupcy żyli tu w celibacie, zadawalając się kuflem, fajką i pracą. W okolicach Berge- nu można spotkać nie topniejące nigdy śniegi i lodowca, skaliste szczyty, których nie dotknęła ludzka stopa, porozlewane szerokie jeziora i lasy rozpościerające się na szerokich przestrzeniach. Białego cał- nu śniegu nie potrafiło tu zdjąć nigdy słońce.

WESOŁY KACIK.

TYLKO ...

Stara dama, wręczając drobny datek pie- niężny żebrakowi, który stał pod kościołem z małym chłopcem, mówi:

— Ale to nie dobrze, że waszemu synowi dajecie zły przykład i uczycie go żebrac.

— To nie mój syn, proszę dobrodziejki ... to mój uczeń.

NIEMOPRAWNY.

Zona: Ze też ty to piwko wlewasz w siebie, jedno po drugim! ... Powinieneś przecie pa- miętać o swem zdrowiu.

Mąż: Masz słuszność, a więc: „na zdrowie!”

ZUPEŁNIE WYSTARCZY.

Dama: — Jeszcze nigdy nie słyszałam, żeby były na świecie brzuchomówczyń- nie. Zonaty pan: — Ale proszę pani, kobiety, i bez tego są aż nadto gadatliwe.

